

Beter leren schrijven met AI

Een taalmodel als schrijfcoach, hoe zet je het in?

Tineke de Waal- de Boer

Team Taal & Toelating

Versie 1A

Rotterdam, 25-02-2026

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Coaching bij het schrijfproces	6
2. Coaching bij het afstemmen van je tekst op het doel	8
3. Coaching bij het afstemmen van je tekst op de doelgroep.....	9
4. Coaching bij het voldoen aan de eisen van mijn tekstsoort	11
5. Coaching bij het kiezen van de juiste toon	13
6. Coaching bij het maken van een bouwplan voor je tekst	15
7. Coaching bij het schrijven van goede alinea's.....	16
8. Coaching bij het schrijven van een duidelijke tekst	17
9. Coaching bij het schrijven van een aantrekkelijke tekst.....	19
10. Coaching bij het schrijven van een efficiënte tekst	20
11. Coaching bij het schrijven van een gepaste tekst	22
12. Coaching bij het schrijven van een correcte tekst.....	23
13. Alles-in-één-feedbackprompt.....	25
14. Feedforward op basis van eerdere feedback	26
Slot.....	27

Dit document is een levend document. N.a.v. feedback en nieuwe inzichten wordt dit document aangepast en verbeterd. Voor de laatste versie: zie 'tools' bij Leidraad Taalbewust Hoger Onderwijs op HR.nl of stuur een mail naar taalonderwijsadvies@hr.nl of naar [Tineke de Waal- de Boer](#)

Inleiding

Als je beter wilt worden in schrijven, dan kan een taalmodel een fantastische schrijfcoach zijn. In verschillende fasen van het schrijfproces kan een taalmodel jou

- wijzen op mogelijke verbeteringen,
- uitleggen waarom jouw bouwplan of tekst(deel) verbeterd kan worden en
- suggesties geven hoe je je tekst kunt verbeteren.

Belangrijk!

Deze aanpak vraagt wel wat discipline: je maakt eerst **zelf een serieuze eerste versie** en vraagt pas **daarna feedback aan het taalmodel**.

Het is verleidelijk (delen van) het denken over de inhoud en het schrijven zelf uit te besteden aan een taalmodel, maar daar leer je niet zo veel van. Door zelf te denken en te schrijven leer je je gedachten steeds beter te ordenen en op 'papier' te krijgen. **Schrijven bevordert je denkkraft.**

Door feedback kritisch te beoordelen en de verbeteringen eigenhandig toe te passen, groei je als schrijver.

Houd zelf de regie

Er is ook een andere reden om zelf eerst te schrijven en zelf goed de regie te blijven voeren over de veranderingen en verbeteringen die je wel of niet doorvoert. Die heeft te maken met jouw gedachten, jouw stijl, jouw eigenheid, jouw authenticiteit. Een taalmodel 'herkauwt' bij wijze van spreken wat anderen al geschreven hebben en presenteert dit als output op jouw vraag. Het is een soort gemiddelde van teksten waarmee het taalmodel zich getraind heeft. Maar jij bent geen gemiddelde 😊.

Het is van het grootste belang dat het om jouw gedachten gaat en dat jij jouw stijl ontwikkelt, jouw woorden kiest om je gedachten te uiten, zodat het jouw eigen boodschap is die je neerlegt in woorden. Een begrijpelijke en duidelijke boodschap, die aantrekkelijk is om te lezen. En die van jou is, en niet van een 'onpersoonlijk' taalmodel.

Hoe doe je dat, hulp vragen aan je AI-schrijfcoach?

Voor al je feedbackvragen aan een taalmodel geldt dat je een goede prompt schrijft. Die prompt bevat de volgende onderdelen:

- 1) **Context:** geef voldoende context en eventuele beperkingen. Geef aan wat de aanleiding is de tekst te schrijven, waarom je deze tekst schrijft en wat de randvoorwaarden zijn. Bijvoorbeeld: “Ik ben een student [opleiding] en zit in het tweede jaar. Ik moet een onderzoeksverslag schrijven voor het vak [...]. De eisen die aan mijn onderzoeksverslag gesteld worden zijn: [eisen, aantal pagina's].”
- 2) **Doel en doelgroep:** geef aan voor wie je de tekst schrijft, wat je bij de doelgroep wilt bereiken met je tekst (doel). Bijvoorbeeld: “Dit advies is voor de opdrachtgever. Je mag wel enige vaktaal toestaan, maar over de hele linie moet de tekst gemakkelijk te begrijpen zijn. Houd er rekening mee dat de opdrachtgever niet veel tijd heeft om te lezen. Na het lezen van het advies weet de opdrachtgever wat de inhoud van het advies is, welke alternatieven we afgewogen hebben, waarom we voor dit advies gekozen hebben en weet zij/hij welke stappen gezet moeten worden om het advies in de praktijk te brengen.”
- 3) **Rol:** geef het taalmodel een rol, zodat het taalmodel weet wat ervan hem verwacht wordt. Bijvoorbeeld: “Je bent de redacteur van het tijdschrift waarin mijn tekst verschijnt.” Of: “Je bent de docent die uiteindelijk de tekst beoordeelt.” Geef zo veel mogelijk uitleg, want hoe beter je het taalmodel aanstuurt, hoe beter de output is.
- 4) **Taak:** beschrijf duidelijk de taak of instructie. Wat wil je dat het taalmodel voor je doet, waarop wil je feedback ontvangen?
Bijvoorbeeld: “Het is belangrijk dat mijn tekst duidelijk, correct en efficiënt geschreven is. Wil je per eis feedback geven op mijn tekst, en
 - a) aangeven waar de tekst op die punten niet voldoet,
 - b) suggesties geven voor verbeteringen?”
- 5) **Stappen:** schets de stappen die nodig zijn om de taak te voltooien. Bijvoorbeeld bij een bouwplan: “1) Wil je eerst kijken of de thema's (of de vragen en de korte antwoorden) in een logische volgorde geplaatst zijn; 2) Wil je daarna kijken of de thema's op een goede manier verdeeld zijn over de inleiding, de kern en het slot. 3) Geef vervolgens aan wat jij zou veranderen. 4) Leg uit waarom je deze veranderingen verbeteringen vindt.”
- 6) **Format:** geef aan hoe je het antwoord gepresenteerd wilt zien. Bijvoorbeeld: “Maak in de tekst de passages die ik kan verbeteren dikgedrukt en/of voeg een lijst toe met verbeter suggesties, en/of: schrijf een alinea van maximaal 200

woorden met feedforward: waar moet ik bij een volgende schrijfoopdracht op letten zodat ik mijn schrijfvaardigheid naar een hoger niveau kan tillen.”

In deze handleiding vind je voorbeeldprompts die op deze manier opgebouwd zijn.

Output kritisch beoordelen

Als je naar het antwoord van het taalmodel kijkt: blijf altijd kritisch! Een taalmodel blijft een 'tool'. Het kan niet zelf denken, het voorspelt op basis van patronen de volgende woorden. Dat doet het model vaak heel erg knap, maar niet altijd: soms klopt het niet wat het zegt. Neem dus nooit klakkeloos aan wat het taalmodel zegt of adviseert. Jij blijft de eigenaar en de baas van je tekst en jij bepaalt wat en hoe jij schrijft.

Een bekend gezegde is: *'A fool with a tool, is still a fool.'*

Dat geldt ook voor wie zich zonder nadenken laat leiden door de resultaten van een taalmodel.

Gebruiksaanwijzing

In de volgende paragrafen kan je lezen hoe je een taalmodel per onderdeel van het schrijfproces of -product kan inzetten als schrijfcoach. Je kunt feedback en feedforward vragen bij

1. het goed doorlopen van mijn schrijfproces en overwinnen van schrijfangst
2. het afstemmen van mijn tekst op het doel
3. het afstemmen van mijn tekst op de doelgroep
4. het kennen van de eisen van mijn soort tekst
5. het kiezen van de juiste toon
6. het maken van een bouwplan voor mijn tekst
7. het schrijven van goed opgebouwde alinea's
8. het schrijven van een duidelijke tekst
9. het schrijven van een aantrekkelijke tekst
10. het schrijven van een efficiënte tekst
11. het schrijven van een gepaste tekst (een tekst die past bij de relatie tussen de schrijver en de lezer)
12. het schrijven van een correcte tekst (zinsbouw, juiste woorden, spelling, goed gebruik van spreekwoorden en gezegden, interpunctie)

13. het checken van een tekst die al af is met behulp van een 'Alles-in-één-feedbackprompt'
14. een verbeterplan voor je toekomstige schrijfproducten, op basis van alle adviezen die je van het taalmodel ontvangen hebt.

Je kunt zelf kiezen bij welk onderdeel van het schrijfproces je hulp wilt hebben. De voorbeeldprompts zijn zo geschreven dat je deze letterlijk over kunt nemen. Vul daarna de gevraagde informatie tussen de vierkante haken in, zoals bijvoorbeeld: [Context]..

Hopelijk helpt het taalmodel je een (nog) betere schrijver te worden.

1. Coaching bij het schrijfproces

Je kunt aan een taalmodel vragen of het voor jou wil optreden als jouw persoonlijke schrijfcoach om met jou het schrijfproces te doorlopen voor één specifieke tekst.

Voorbeeldprompt:

Ik wil een tekst schrijven en vraag jou of je me door het schrijfproces wilt leiden.

- **Context:** ik schrijf deze tekst [context beschrijven: aanleiding, situatie en randvoorwaarden].
- **Soort tekst:** ik kies deze tekstsoort; [soort tekst noemen]
- **Doel en boodschap:** ik wil bereiken dat [doel en boodschap noemen].
- **Doelgroep:** ik schrijf deze tekst voor [beschrijving doelgroep].

Ik wil graag dat jij mijn schrijfprocesbegeleider wordt en dat je mij stap voor stap bij de hand neemt. Stel bij iedere fase vragen waarop ik antwoord geef zodat jij goed weet wat ik wil schrijven. Dan kan je me vervolgens begeleiden en me uitleggen hoe ik het schrijven van deze tekst het beste kan aanpakken.

Ik wil graag dat je achteraf beoordeelt hoe ik dit schrijfproces volbracht heb (wat ging goed en wat kon beter?). Daarna ontvang ik graag tips voor de volgende keer in maximaal 200 woorden.

Valkuilen vermijden

In iedere fase van het schrijfproces zijn er specifieke uitdagingen en valkuilen.

Valkuilen fase 1: Voorbereiding – Denken vóór het schrijven

- Te snel beginnen met schrijven zonder helder doel of structuur.
- Onduidelijk publiek: niet weten voor wie je schrijft.
- Geen tijd nemen voor brainstormen of oriënteren op het onderwerp.
- Geen planning en bouwplan maken: je schrijft ‘op gevoel’ en raakt de draad kwijt.

Valkuilen Fase 2: Formulering – Het eigenlijke uitschrijven

- Alles tegelijk willen doen: denken, formuleren, corrigeren.
- Te veel herlezen tijdens het schrijven, waardoor je vastloopt.
- Zinnen worden te lang of onduidelijk door gebrek aan structuur.

Valkuilen Fase 3: Revisie – Terugkijken en verbeteren

- Geen tijd nemen voor revisie: je levert direct in.
- Je leest wat je bedoelde, niet wat er staat.
- Je focust alleen op spelling, niet op inhoud of structuur.

Misschien herken je een of meer van deze valkuilen. Je kan aan het taalmodel tips en begeleiding vragen om deze valkuilen te vermijden.

Voorbeeldprompt voor fase 3: valkuil: je leest wat je bedoelde, niet wat er staat: Ik heb een tekst geschreven voor [aanleiding, context, doel, doelgroep]. De tekst is nu zo goed als klaar. Als ik hem zelf lees, kan ik niet meer goed inschatten of er nu staat wat er moet staan of dat ik lees wat ik wil lezen. Jij bent mijn schrijfcoach.

Jouw taak (voor het taalmodel)

Ik wil dat jij voor mij beoordeelt of de tekst helder is: komt mijn bedoeling, mijn boodschap goed over? Ik wil dat je

- 1) de hoofdgedachte van de tekst en de onderbouwing daarvan samenvat, zodat ik kan zien hoe jij de tekst ‘leest’ .
- 2) een oordeel geeft: heb ik de hoofdgedachte en de onderbouwing daarvan duidelijk naar voren gebracht?
- 3) tips geeft hoe ik dit beter kan doen, zowel in het proces, als verbetervoorstellen doet voor de tekst.
- 4) een schrijfadvisie geeft voor de volgende keer: hoe kan ik deze valkuil vermijden?

Schrijfangst overwinnen

Heb je last van schrijfangst en moeite om te beginnen met schrijven? Er zijn op internet veel tips te vinden hoe je je schrijfangst kunt overwinnen. Je kunt ook een

taalmodel inschakelen om je te helpen. Jouw AI-schrijfcoach kan je op meerdere, heel concrete manieren begeleiden – zowel cognitief (structuur, duidelijkheid) als emotioneel (veiligheid, kleine stapjes, reflectie).

Voorbeeldprompt:

Ik wil een tekst schrijven over [onderwerp, context, doel]. Het lukt me niet om verder te schrijven. Ik [leg aan het taalmodel uit waar je tegenaanloopt]. Jij bent mijn schrijfcoach.

Jouw taak (voor het taalmodel)

- Wil je me praktische adviezen en oefeningen geven hoe ik uit deze situatie kom en (weer verder) kan gaan schrijven?
- Wil je achteraf op basis van onze conversatie een advies schrijven hoe ik bij een volgende opdracht te werk kan gaan om deze situatie te voorkomen?

2. Coaching bij het afstemmen van je tekst op het doel

Als je schrijft, heb je een doel: wat moet je lezer **weten**, **vinden** en **doen** na het lezen van jouw tekst? Je kunt een taalmodel vragen om te beoordelen of je tekst dat doel ook bereikt.

Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompt.

Voorbeeldprompt:

- **Context:** ik schrijf deze tekst in de volgende context: [beschrijf aanleiding, situatie en randvoorwaarden].
- **Tekstsoort/medium:** Ik werk aan [type tekst en waar die verschijnt], bijvoorbeeld een LinkedIn-blog, e-mailnieuwsbrief, webpagina, campagnetekst, scriptie, enzovoort.
- **Onderwerp:** het onderwerp van mijn tekst is [beschrijf kort waar de tekst over gaat].
- **Doel:** ik wil dat de lezer na het lezen van mijn tekst:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil ik oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil ik stimuleren?]
- **Doelgroep:** mijn doelgroep bestaat uit [beschrijf wat je weet: leeftijd, opleiding/beroep, interesses, waarden, frustraties, wensen, mediagebruik, enzovoort].

- **Toon/stijl:** ik kies voor een [bijv. vriendelijke en deskundige/ speelse en informele / zakelijke en overtuigende] stijl.

Jouw taak (voor het taalmodel)

- Lees mijn tekst en geef feedback op de mate waarin deze is afgestemd op mijn doel.
- Gebruik **weten, vinden en doen** als leidraad. Beoordeel alleen op basis van de tekst zelf (dus niet op basis van de informatie in deze prompt).
- Beantwoord daarbij:
 - Weten: wat leert of begrijpt de lezer door deze tekst?
 - Vinden: welke houding of mening roept de tekst op bij de lezer?
 - Doen: stimuleert de tekst de lezer om iets te ondernemen of ergens op te reageren?
- Geef daarna een kort oordeel:
 - In hoeverre is de tekst afgestemd op de doelen die ik gesteld heb?
 - Wat werkt al goed?
 - Wat kan beter om het doel (weten, vinden of doen) sterker te bereiken?
- Geef concrete tips voor verbetering.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Controleer daarna of het antwoord van het taalmodel aansluit bij de doelen die je vooraf hebt geformuleerd. Pas je tekst zo nodig aan en herhaal eventueel deze check.

3. Coaching bij het afstemmen van je tekst op de doelgroep

Je schrijft altijd voor een doelgroep: de mensen die jouw tekst gaan lezen. Je kunt een taalmodel helpen om een scherper beeld van die doelgroep te krijgen. Dit doe je door een persona te creëren. Een persona is een beschrijving van (een deel van) de doelgroep waarvoor je je tekst schrijft. Een persona geeft de belangrijkste kenmerken van deze groep weer zoals leeftijd, beroep, opleiding, persoonlijkheid, doelen, behoeften, dromen, motivators, frustraties en gedrag.

Is je tekst klaar, dan kan je het taalmodel laten controleren of jouw tekst goed bij de doelgroep past. Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompts.

Voorbeeldprompt: persona maken

- **Context:** ik werk aan [type tekst of project: blog, nieuwsbrief, webpagina, campagne, scriptie, enzovoort].
- **Onderwerp:** het onderwerp van mijn tekst is [beschrijf kort waar de tekst over gaat].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [bijv. informeren, overtuigen, activeren, inspireren, werven, loyaliteit opbouwen].
- **Doelgroep:** van mijn doelgroep weet ik [beschrijf wat relevant is: leeftijd, opleiding/beroep, interesses, waarden, frustraties, wensen, mediagebruik, enzovoort].
- **Toon/stijl:** ik kies voor een [bijv. vriendelijke en deskundige/ speelse en informele/ zakelijke en overtuigende stijl].

Jouw taak (voor het taalmodel)

- Creëer één of twee realistische persona's die representatief zijn voor deze doelgroep.
- Voor elk persona:
 - Geef een naam, leeftijd en korte biografie.
 - Beschrijf doelen, behoeften, drijfveren en frustraties.
 - Leg uit hoe deze persona tegenover het onderwerp staat.
 - Geef aan hoe deze persona informatie zoekt of beslissingen neemt.
 - Benoem welke toon, argumenten en schrijfstijl het beste aansluiten.
- Voeg 3 typische uitspraken toe die deze persona zou kunnen doen ("Ik wil wel..., maar...").
- Sluit af met een korte tekst: "Hoe te schrijven voor deze persona".
- Formuleer de persona's zo dat ik ze later kan gebruiken als referentiepunt wanneer ik om feedback op mijn tekst vraag.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Als je je tekst geschreven hebt, kun je het taalmodel vragen om te beoordelen of de tekst goed is afgestemd op de doelgroep. Om een beeld te krijgen van je doelgroep, kun je bijvoorbeeld deze vragen gebruiken:

- Wie is mijn lezer (leeftijd, opleiding, beroep, interesses)?
- Waarom is mijn tekst belangrijk voor de lezer?
- Wat weet mijn lezer al over het onderwerp?
- Wat vindt of voelt mijn lezer bij dit onderwerp?
- Hoeveel tijd heeft mijn lezer ervoor over om mijn tekst te lezen?
- Wat wil mijn lezer eruit halen?
- In hoeverre kent de lezer mij?

Je kunt de tekst ook laten beoordelen vanuit de persona die je gecreëerd hebt.

Voorbeeldprompt:

Check of je tekst past bij de doelgroep/persona

- **Context:** Ik heb een tekst geschreven in het kader van [aanleiding, context].
- **Doel:** Ik wil met deze tekst bereiken dat [doel].
- **Doelgroep/persona:** Mijn doelgroep bestaat uit [beschrijving doelgroep en/of jouw persona].

Jouw taak (voor het taalmodel)

- Geef een oordeel over de mate waarin mijn inhoud en schrijfstijl zijn afgestemd op de kenmerken van de doelgroep/persona.
- Geef aan waar je verbetermogelijkheden ziet en leg uit waarom.
- Geef per verbetermogelijkheid drie alternatieve formuleringen, zodat ik zelf een betere formulering kan maken
- Formuleer een kort advies hoe ik mijn tekst de volgende keer beter kan afstemmen op de doelgroep.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Controleer of het antwoord van het taalmodel aansluit bij wat jij over je doelgroep weet en bij het doel van je tekst. Pas je tekst zo nodig aan en herhaal eventueel deze check.

4. Coaching bij het voldoen aan de eisen van mijn tekstsoort

Het is belangrijk om te weten aan welke eisen jouw tekstsoort moet voldoen. Elke tekstsoort heeft een eigen doel en een typische context waarin hij wordt gebruikt. Ook horen er vaak vaste onderdelen bij die in een bepaalde volgorde terugkomen, zoals een inleiding, argumentatie en een conclusie of aanbeveling. Het taalgebruik en de manier waarop jij jezelf als schrijver presenteert (persoonlijk, objectief, betrokken of afstandelijk) horen ook bij die genrekenmerken.

Wie dit scherp heeft, kan beter aansluiten bij de verwachtingen van de lezer én het doel van de tekst bereiken. Om daarachter te komen, kun je de volgende prompt gebruiken.

Voorbeeldprompt:

Tekstsoort/genre: ik wil een [noem de tekstsoort, bijvoorbeeld nieuwsbericht, recensie, betoog, verslag, rapport, brochure, blogpost, column] schrijven.

Leg mij uit aan welke **eisen** en **kenmerken** deze tekstsoort moet voldoen, zodat ik mijn tekst daarop kan afstemmen. Beschrijf daarbij:

- **Context:** in welke context wordt dit genre meestal geschreven (school, media, wetenschap, organisatie, ...)?
- **Doel:** wat is het doel van deze tekstsoort (informereren, overtuigen, activeren, amuseren, beschouwen, ...)?
- **Opbouw:** welke vaste onderdelen horen erbij en in welke volgorde komen die meestal voor?
- **Bewijs/bronnen:** wordt bewijsvoering of bronvermelding gebruikt, en op welke manier?
- **Taalgebruik:** worden vaktermen of begrippen gebruikt, of juist toegankelijke uitleg?
- **Schrijverpositie:** hoe presenteert de schrijver zichzelf (persoonlijk, objectief, betrokken, afstandelijk)?
- **Toon/stijl:** wat past bij de toon en schrijfstijl (formeel, neutraal, wervend, informeel, ...)?
- **Doelgroep:** wat is de typische doelgroep en wat verwacht die van deze tekstsoort?
- **Valkuilen:** wat zijn veelgemaakte fouten of valkuilen bij dit genre?
- **Ruimte:** in hoeverre is er ruimte voor eigen stijl of creativiteit – wat ligt vast en wat is vrij?
- Sluit af met een korte samenvatting in de trant van: “Als ik een goede [tekstsoort] wil schrijven, moet ik vooral letten op ...”

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

De volgende voorbeeldprompt helpt je toetsen of je eigen tekst aan die eisen voldoet.

Voorbeeldprompt: check of je tekst voldoet aan de eisen van je tekstsoort/ genre:

Lees mijn tekst en beoordeel of die voldoet aan de kenmerken en eisen van het genre [noem de tekstsoort, bijvoorbeeld betoog, nieuwsbericht, recensie, brochure, column, verslag, advies, ...].

- Geef feedback op de volgende punten:
 - **Context:** past de tekst bij de context waarin dit genre normaal voorkomt (bijvoorbeeld school, media, wetenschap, organisatie, marketing...)?

- **Doel:** wordt het doel van deze tekstsoort duidelijk bereikt (informereren, overtuigen, activeren, amuseren, beschouwen)?
 - **Opbouw:** zijn de vaste onderdelen aanwezig en in een logische volgorde geplaatst?
 - **Bewijs of bronnen:** worden waar nodig argumenten, feiten of bronvermeldingen gebruikt, passend bij het genre?
 - **Taalgebruik:** is het taalgebruik gepast – bijvoorbeeld gebruik van vaktermen, neutrale of juist persoonlijke stijl?
 - **Schrijverpositie:** hoe presenteert de schrijver zichzelf – objectief, betrokken, afstandelijk, wervend? En past dat bij de conventies van dit genre?
 - **Stijl en toon:** sluit de toon aan bij de verwachtingen van de doelgroep (formeel, neutraal, zakelijk, informeel, enthousiast...)?
 - **Valkuilen:** zie je elementen die niet passen binnen deze tekstsoort (bijvoorbeeld te veel mening in een verslag, of te weinig argumentatie in een betoog)?
- Sluit af met een korte samenvatting: “Deze tekst voldoet grotendeels/ deels/ nog niet aan de kenmerken van een [tekstsoort/ genre]. Om beter aan te sluiten bij het genre, zou de schrijver ...”
 - Gebruik een positieve, coachende toon en geef concrete verbeteradviezen. Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Controleer daarna of het antwoord van het taalmodel aansluit bij jouw tekstsoort en bij het doel van je tekst. Pas je tekst zo nodig aan en herhaal eventueel deze check.

5. Coaching bij het kiezen van de juiste toon

Als je weet wat je wilt bereiken, voor wie je schrijft en in welk genre of medium, is het tijd om na te denken over de toon van je tekst: hoe je iets zegt. Je toon bepaalt hoe je lezer jou ervaart, bijvoorbeeld als betrouwbaar, enthousiast, deskundig, grappig, afstandelijk of juist betrokken. De juiste toon sluit aan bij je doel, je boodschap, je doelgroep en de context waarin de tekst verschijnt. Een taalmodel kan je helpen om die toon te kiezen en te verfijnen.

Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompts.

Voorbeeldprompt: toon kiezen en uitwerken

- **Context:** de context waarin ik deze tekst schrijf is [beschrijving context].
- **Doel:** het doel van de tekst is [bijv. informeren, overtuigen, activeren, amuseren].
- **Doelgroep/persona:** mijn doelgroep is [beschrijf kort wie je lezer is en wat hen typeert, hoe formeel ze zijn, waar ze gevoelig voor zijn, en/of beschrijf je persona].
- **Tekstsoort/medium:** de tekst is een [bijv. rapport, blog, post, artikel, brochure, webtekst, brief].
- **Onderwerp:** de tekst gaat over [onderwerp].
- **Boodschap:** Mijn boodschap is [wat wil ik overbrengen?].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Geef mij advies over:

- Welke toon het beste past bij deze situatie (bijv. formeel/informeel, zakelijk/persoonlijk, neutraal/emotioneel, met/zonder humor).
- Hoe ik die toon kan herkennen en toepassen in mijn schrijfstijl (woordkeuze, zinslengte, aanspreekvorm, stijlmiddelen).
- Wat ik beter niet kan doen – toonfouten of stijlbreuken die mijn tekst minder geloofwaardig maken.
- Geef een korte voorbeeldzin of alinea waarin je laat zien hoe die toon klinkt.
- Sluit af met een korte samenvatting in de vorm van een advies, bijvoorbeeld: “Kies voor een [toonomschrijving], omdat dat past bij je context, doelgroep en je doel. Let vooral op ...”

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Als je de tekst geschreven hebt, kun je het taalmodel vragen om feedback op de toon.

Voorbeeldprompt: check of de toon past bij je tekst

Lees mijn tekst en beoordeel of de toon goed past bij het doel, de doelgroep en de tekstsoort. Geef feedback op:

- De algemene toon (formeel, informeel, betrokken, afstandelijk, neutraal, wervend, emotioneel, enz.).
- Of deze toon past bij wat ik wil bereiken en bij de doelgroep voor wie ik schrijf.

- Wat er al goed werkt in de toon.
- Wat ik kan aanpassen om de toon beter te laten aansluiten.
- Geef concrete suggesties (bijvoorbeeld voorbeeldzinnen of alternatieve formuleringen) en formuleer je feedback op een positieve manier.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Controleer daarna of het antwoord van het taalmodel overeenkomt met de toon die jij nastreeft. Pas je tekst zo nodig aan en herhaal eventueel deze check.

6. Coaching bij het maken van een bouwplan voor je tekst

Het is verstandig om een bouwplan te maken voordat je echt gaat schrijven. In een bouwplan zet je de belangrijkste onderdelen en deelonderwerpen van je tekst in een logische volgorde. Je kunt een taalmodel vragen om feedback op je bouwplan, zodat je een goed gestructureerde tekst krijgt.

Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompt.

Voorbeeldprompt: feedback op je bouwplan

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Ik heb een bouwplan gemaakt. Geef feedback op:

- Of het bouwplan logisch is opgebouwd.
- Of het bouwplan compleet is.
- Welke verbeteringen mogelijk zijn.

Doorloop daarbij de volgende stappen (in deze volgorde):

1. Kijk of ik de juiste deelonderwerpen heb opgenomen.

2. Beoordeel of de deelonderwerpen (of de vragen en korte antwoorden) in een logische volgorde staan.
3. Kijk of de thema's goed verdeeld zijn over inleiding, kern en slot.
4. Geef aan wat er ontbreekt.
5. Geef suggesties om het bouwplan te verbeteren. Geef daarbij duidelijk aan op welke delen van het bouwplan je suggesties betrekking hebben.

Bouwplan: [plak je bouwplan hier]

Kijk daarna kritisch naar de feedback en neem alleen adviezen over waar je achter staat en die je bouwplan daadwerkelijk verbeteren. Pas je bouwplan aan en herhaal dit proces totdat je tevreden bent.

7. Coaching bij het schrijven van goede alinea's

Je verdeelt je tekst meestal in alinea's. Elke alinea heeft een eigen thema. Een goede alinea bevat een kernzin: een zin die kort de hoofdgedachte van de alinea weergeeft. De rest van de alinea werkt die hoofdgedachte uit met toelichting en/of een voorbeeld.

Tussen alinea's én binnen alinea's moet samenhang zitten. Daarvoor gebruik je verbindingszinnen en signaalwoorden (structuuraanduiders).

Als je tekst af is en je hem in alinea's hebt verdeeld, kun je een taalmodel om feedback vragen.

Voorbeeldprompt: feedback op alineaopbouw en samenhang

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Lees mijn tekst en geef feedback op mijn alinea's en de samenhang in de volgende 4 stappen (in deze volgorde):

1. Geef aan of de alinea's goed verdeeld zijn over inleiding, kern en slot.
2. Beoordeel of het verband tussen de alinea's duidelijk is. Zo niet: doe puntsgewijs verbetervoorstellen en leg kort uit waarom die de tekst beter maken.
3. Bepaal per alinea wat volgens jou de hoofdgedachte is. Beoordeel of er een goede kernzin is en of die kernzin goed wordt uitgewerkt. Zo niet: doe puntsgewijs verbetervoorstellen en leg kort uit waarom die de tekst beter maken.
4. Beoordeel of binnen de alinea het verband tussen zinnen duidelijk is. Worden genoeg en passende signaalwoorden/verbindingswoorden gebruikt? Zo niet: doe puntsgewijs verbetervoorstellen en leg kort uit waarom die de tekst beter maken.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herhaal deze controle zo nodig bij je herschreven tekst.

8. Coaching bij het schrijven van een duidelijke tekst

Als we teksten schrijven, willen we dat deze duidelijk, aantrekkelijk, efficiënt, gepast en correct zijn. Daarover gaan de volgende paragrafen.

Hier beschrijven we de prompt die je kunt gebruiken als je wilt controleren of je tekst **duidelijk** is.

Voorbeeldprompt: Is mijn tekst duidelijk genoeg?

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]

- Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Jij bent mijn schrijfcoach. Beoordeel of mijn tekst duidelijk genoeg is voor de lezer. Gebruik de onderstaande lijst als houvast om te bepalen wat 'duidelijk' is. Een tekst is duidelijk als:

- Het doel van de tekst snel duidelijk is.
- De boodschap helder is: de lezer weet wat ik wil dat die weet, vindt of doet.
- Duidelijk is waarom de tekst de moeite waard is voor de lezer.
- De lezer aan het eind geen vragen meer heeft.
- (Als het past bij het genre) duidelijk is waar de lezer terecht kan voor meer informatie.
- De tekst een duidelijke opbouw heeft (inleiding – kern – slot).
- De volgorde van de alinea's logisch is en de verbanden tussen alinea's duidelijk zijn (met verbindingszinnen/signaalwoorden), met een herkenbare rode draad.
- Elke alinea één hoofdidee heeft, bij voorkeur in de eerste zin (kernzin).
- Zinnen kort en helder zijn en één onderwerp behandelen.
- Het verband binnen zinnen duidelijk is en er geen ingewikkelde tangconstructies zijn.
- De tekst concrete woorden gebruikt en geen vage of ouderwetse taal.
- De tekst actief is geschreven.
- Duidelijk is waar verwijswaarden naar verwijzen.

Geef:

1. Een algemeen oordeel: hoe duidelijk is mijn tekst?
2. Feedback per alinea.
3. Feedback op de zinnen.
4. Feedback op het woordgebruik.
5. Als je kunt: geef per punt één suggestie om de tekst te verbeteren.
6. Sluit af met een korte samenvatting:
 - Wat is er al duidelijk aan mijn tekst?
 - Wat kan ik de volgende keer beter doen om mijn boodschap nog helderder te maken?

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herschrijf je tekst en herhaal zo nodig deze coaching totdat je tevreden bent.

9. Coaching bij het schrijven van een aantrekkelijke tekst

Het is belangrijk dat de lezer je tekst met plezier leest. Dat bereik je met aantrekkelijke formuleringen en voldoende variatie in zinsbouw, zinslengte en woordgebruik. Met onderstaande feedbackprompt kan je controleren of je tekst aantrekkelijk geschreven is.

Voorbeeldprompt: Is mijn tekst aantrekkelijk voor de lezer?

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Jij bent mijn schrijfcoach. Beoordeel of mijn tekst aantrekkelijk is voor de lezer.

Gebruik de onderstaande lijst als houvast om te bepalen wat 'aantrekkelijk' is. Een tekst is aantrekkelijk als:

- De lezer zich aangesproken voelt.
- De stijl en woordkeuze passen bij de doelgroep.
- De tekst boeit en de aandacht vasthoudt (niet te droog, maar beeldend of levendig).
- Er soms beeldspraak of voorbeelden worden gebruikt die iets oproepen bij de lezer.
- De schrijver varieert in zinsbouw (niet steeds dezelfde volgorde in de zin).
- Korte en lange zinnen elkaar afwisselen.
- Er variatie is in woordgebruik.

- De tekst in een actieve stijl is geschreven (geen “er wordt ...”).
- De schrijver relatief vaak werkwoorden gebruikt en minder zelfstandige naamwoorden (weinig zelfstandige naamwoorden op -ing).
- De vormgeving de tekst ondersteunt (bijv. duidelijke koppen/tussenkopjes en, als passend, beeldmateriaal).
- De vormgeving past bij de doelgroep en het doel van de tekst.

Jouw taak (voor het taalmodel)

Geef:

1. Een algemeen oordeel: hoe aantrekkelijk is de tekst?
2. Feedback per alinea: hoe aantrekkelijk is deze alinea?
3. Feedback op de aantrekkelijkheid van de zinnen (zinsbouw en zinslengte).
4. Feedback op de aantrekkelijkheid het woordgebruik.
5. Geef per punt één suggestie om de tekst te verbeteren.
6. Sluit af met een korte samenvatting:
 - Wat maakt deze tekst aantrekkelijk?
 - Wat kan ik de volgende keer beter doen om de aandacht van de lezer vast te houden en een aantrekkelijke tekst te schrijven?

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar het antwoord en neem alleen over waar je achter staat. Herschrijf je tekst en laat hem opnieuw controleren, net zo lang tot je tevreden bent.

10. Coaching bij het schrijven van een efficiënte tekst

De meeste lezers hebben weinig tijd. Het helpt als je tekst zo kort mogelijk is, zonder dat dat ten koste gaat van de begrijpelijkheid. De kunst is: niet meer woorden gebruiken dan noodzakelijk, maar wel genoeg om je boodschap helder te maken. Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompt.

Voorbeeldprompt: Is mijn tekst efficiënt geschreven?

Context: ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].

- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].

Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:

- Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
- Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
- Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Jij bent mijn schrijfcoach. Ik wil dat je beoordeelt of mijn tekst efficiënt geschreven is. Houd rekening met de onderstaande kenmerken.

Een tekst is efficiënt als:

- De lengte past bij het medium of de tekstsoort.
- De lengte past bij de tijd die de lezer ervoor over heeft.
- De tekst snel tot de kern komt (geen omhaal van woorden, geen lange aanloop).
- De tekst inhoudelijk iets toevoegt voor de lezer.
- Alle informatie relevant is (geen overbodige informatie of informatie die de lezer al heeft).
- De tekst geen onnodige herhaling bevat.
- Zinnen en woorden niet verder ingekort of geschrapt kunnen worden zonder betekenisverlies.
- Hulpwerkwoorden (zoals willen, kunnen, zullen, mogen, moeten) alleen gebruikt worden als ze functioneel zijn en niet weggelaten kunnen worden.

Beoordeel mijn tekst en geef feedback in de volgende stappen:

1. Geef een algemeen oordeel over de efficiëntie van het taalgebruik.
2. Geef feedback per onderdeel op basis van de kenmerken hierboven: waar is de tekst niet efficiënt?
3. [optioneel] Herschrijf maximaal 3 fragmenten uit mijn tekst in een efficiëntere versie (korter, met behoud van betekenis).
4. Sluit af met een korte samenvatting: wat kan ik de volgende keer beter doen om mijn boodschap nog efficiënter te schrijven? Geef 5 tips.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herschrijf je tekst en herhaal zo nodig deze coaching totdat je tevreden bent.

11. Coaching bij het schrijven van een gepaste tekst

Een tekst is gepast als de lezer zich op een prettige manier aangesproken voelt, passend bij de relatie tussen jou als schrijver en de lezer. Je kan een taalmodel vragen de gepastheid te beoordelen. Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompt.

Voorbeeldprompt: Is mijn tekst gepast?

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jij bent in deze mijn schrijfcoach. Beoordeel of mijn tekst gepast is en of toon en taalgebruik passen bij de relatie tussen schrijver en lezer. Gebruik voor je oordeel de onderstaande criteria.

De tekst is gepast als :

- de lezer ervaart dat bij het brengen van de boodschap rekening is gehouden met de situatie of gevoelens van de lezer.
- de toon en de woordkeuze passen bij de stijl en kernwaarden van jou als schrijver en bij die van de lezer.
- de schrijver genoeg empathie toont.
- de lezer de toon als 'passend bij de relatie met de schrijver' ervaart.
- de tekst niet te formeel of niet te informeel is,
- de keuze tussen je en u passend en consequent is.
- de verhouding ratio-emotie passend is.
- de lezer zich serieus genomen voelt.
- de schrijver de lezer met respect behandelt.

Geef je feedback in de volgende stappen:

1. Geef een algemeen oordeel over de gepastheid van toon en het taalgebruik.
2. Wijs maximaal 10 plaatsen in de tekst aan waar de toon of formulering niet gepast is, en leg uit waarom.
3. [optioneel] Geef per ongeschikte formulering één alternatief dat beter past bij de relatie tussen schrijver en lezer.
4. Geef 5 tips hoe ik in de toekomst mijn tekst beter kan afstemmen op mijn relatie met de lezer.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herschrijf je tekst en herhaal zo nodig deze coaching totdat je tevreden bent.

12. Coaching bij het schrijven van een correcte tekst

Een tekst met fouten doet afbreuk aan het vertrouwen in de schrijver. Daarom wil je dat je tekst correct is: de inhoud moet kloppen en de tekst mag geen taalfouten bevatten. Een taalmodel kan je helpen door je tekst nog eens zorgvuldig te controleren. Let wel op: een taalmodel is niet altijd foutloos in spelling en grammatica. Kijk kritisch naar het antwoord. ChatGPT zegt hierover zelf: “Ik ben een nuttige eerste zeef voor werkwoordspelling, maar geen 100% perfecte vervanger.

Voorbeeldprompt: Is mijn tekst correct?

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].
- **Toon:** ik heb gekozen voor een [omschrijving toon].

Jij bent mijn schrijfcoach. Beoordeel of mijn tekst correct is.
Houd rekening met de onderstaande criteria.

De tekst is correct als :

- de informatie klopt.
- de zinnen grammaticaal juist opgebouwd zijn en goed lopen (geen kromme zinnen, geen incongruentie, e.d.)
- de zinnen een persoonsvorm bevatten, tenzij er bewust gekozen is voor een stijlfiguur.
- woorden precies uitdrukken wat bedoeld wordt.
- voorzetsels correct gebruikt worden.
- de spelling foutloos is (werkwoorden en overige woorden)
- er geen overige taal- en stijlfouten in staan (bijv. verkeerde verwijzingen, dubbelop, contaminaties, foutieve uitdrukkingen, dat/wat, betrekkelijke voornaamwoorden).
- de regels voor interpunctie en hoofdletters goed gevolgd zijn
- de namen correct gespeld zijn.

Jouw taak (voor het taalmodel)

Geef feedback in de volgende stappen:

1. Geef een algemeen oordeel over de correctheid van het taalgebruik.
2. Geef feedback per criterium: waar is de tekst niet correct? Focus eerst op de meest storende fouten (bijvoorbeeld werkwoordspelling en zinsbouw) en pas daarna op kleinere details.
3. Wees voorzichtig met correcties. Als je twijfelt, zeg dan dat je het niet zeker weet in plaats van iets te verzinnen.
4. [optioneel] Geef per onderdeel een suggestie hoe ik de tekst kan verbeteren. Corrigeer alleen als je zeker weet dat het fout is.
5. Sluit af met een korte samenvatting:
 - Wat doe ik al goed als het gaat om correct schrijven?
 - Waar kan ik de volgende keer op letten als ik een correcte tekst wil schrijven?

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herschrijf je tekst en laat hem opnieuw beoordelen, net zo lang tot je tevreden bent.

13. Alles-in-één-feedbackprompt

Je kunt ook gerichte en gestructureerde feedback vragen over een tekst die al af is. Daarvoor kan je onderstaande 'superprompt' gebruiken.

Alles-in-één-feedbackprompt:

Jij bent mijn schrijfcoach.

- **Context:** ik schrijf deze tekst voor [aanleiding/context: waarom schrijf je de tekst?].
- **Thema/onderwerp:** het thema van mijn tekst is [onderwerp].
- **Doel:** het doel van mijn tekst is [doel].
Effect op de lezer: Na het lezen wil ik dat mijn lezer:
 - Weet: [wat moet de lezer begrijpen/leren?]
 - Vindt: [welke houding/mening wil je oproepen?]
 - Doet: [welke actie of reactie wil je stimuleren?]
- **Doelgroep/persona:** mijn lezers zijn [beschrijving doelgroep en/of persona].
- **Tekstsoort/medium:** mijn tekst is een [tekstsoort/genre/medium].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Beoordeel mijn tekst op de volgende punten:

- Afstemming op het doel (bereikt de tekst wat ik wil, in termen van weten / vinden / doen).
- Afstemming op de doelgroep (taalniveau, toon, relevantie).
- Genrekenmerken (voldoet de tekst aan de eisen van deze tekstsoort?).
- Toon (hoe kom ik over? Is dat passend bij doel, doelgroep, situatie?).
- Structuur en alinea-opbouw (logische opbouw, goed te volgen rode draad, duidelijke alinea's, goede signaalwoorden).
- Duidelijkheid (begrijpelijke formuleringen, geen dubbelzinnigheid).
- Aantrekkelijkheid (boeiend, concreet, beeldend, gevarieerd).
- Efficiëntie (geen overbodige herhaling, snel tot de kern).
- Gepastheid (relatie schrijver-lezer, respectvol, passend taalgebruik).
- Correctheid (grammatica, spelling, zinsbouw).

Geef je antwoord in de volgende stappen:

1. Kort algemeen oordeel (max. 150 woorden).
2. Per punt 1 t/m 10: wat gaat al goed? Wat kan beter? (max. 3 bullets per punt).
3. Noem de 10 belangrijkste verbeteracties met de grootste impact.
4. Geef 3 concrete voorbeeldzinnen die laten zien hoe mijn tekst sterker kan worden.

Belangrijk:

- Voeg geen nieuwe inhoud/argumenten toe. Blijf zo dicht mogelijk bij wat ik geschreven heb.
- Schrijf in het Nederlands.
- Houd je antwoord compact en overzichtelijk.

Dit is mijn tekst: [plak je tekst hier].

Kijk daarna kritisch naar de adviezen van het taalmodel en neem alleen over wat je tekst echt beter maakt. Herschrijf je tekst en laat hem opnieuw beoordelen, net zo lang tot je tevreden bent.

14. Feedforward op basis van eerdere feedback

Soms heb je niet nóg meer feedback op een tekst nodig, maar vooral richting: waar zit voor jou de grootste winst als schrijver? Met feedforward vraag je een schrijfcoach (of taalmodel) om de rode draad uit eerdere adviezen te halen en die te vertalen naar een kort, haalbaar verbeterplan. Zo zie je patronen in je schrijven: wat gaat al goed, welke valkuilen komen vaker voor en welke twee of drie vaardigheden leveren de meeste verbetering op. Gebruik de uitkomst als schrijfkompas: pas je aanpak aan, oefen gericht en check na een paar teksten of je vooruitgang ziet.

Gebruik hiervoor de onderstaande feedbackprompt.

Voorbeeldprompt: feedforward op basis van eerdere feedback

- **Bron:** Gebruik onze chatgeschiedenis als bron (alle feedback die je eerder aan mij gaf over mijn teksten, prompts en hoofdstukken)
- **Context:** Ik schrijf vooral [type teksten] voor [studie/werk/organisatie].
- **Mijn doelen:** Ik wil als schrijver beter worden in [bijv. duidelijkheid / structuur / toon / beknoptheid / correctheid].

- Mijn vermoedelijke **valkuilen**: [optioneel: noem wat je al bij jezelf herkent].

Jouw taak (voor het taalmodel)

Geef mij feedforward: waar kan ik mij het beste op focussen om een betere schrijver te worden?

1. Analyseer patronen
 - Haal uit de chatgeschiedenis de 5 meest terugkerende verbeterpunten. Formuleer ze als vaardigheden (niet als fouten).
 - Noem per punt kort: (a) waarom dit belangrijk is, (b) hoe dit er bij mij nu uitziet, (c) wat “goed genoeg” is als volgende stap.
2. Kies focus met grootste impact
 - Kies de 3 focusgebieden met de grootste impact (rangorde 1–3).
 - Leg per focusgebied in 2–3 zinnen uit waarom dit prioriteit heeft.
3. Maak het concreet en haalbaar
Geef per focusgebied:
 - 2 korte schrijfregels (“Als... dan...”) die ik direct kan toepassen.
 - 1 micro-oefening van 5 minuten die ik 3× per week kan doen.
 - 1 checkvraag die ik stel vóór ik mijn tekst deel of inlever.
4. Maak vooruitgang zichtbaar
 - Geef 4 simpele signalen waaraan ik over 2 weken kan zien dat ik beter schrijf.
5. Vormvereisten
 - Schrijf positief en coachend.
 - Houd het compact (max. 250–350 woorden).
 - Voeg geen nieuwe inhoud toe over mijn onderwerp; focus op mijn schrijfvaardigheid.

Sluit af met:

“Als je maar één ding deze week verandert, dan moet dat dit zijn: [één concrete schrijfverbetering].”

Slot

Hopelijk helpen de voorbeeldprompts je vooruit in je schrijverschap. Wij zijn benieuwd hoe je het gebruik van deze prompts ervaren hebt. En ook of je verbetertips hebt. Als je dat met ons wilt delen, stuur dan een berichtje naar taalonderwijsadvies@hr.nl, met T.R.A.de.Waal-de.Boer@hr.nl in cc. Dank alvast en veel plezier met (beter leren) schrijven.